

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
вистилкою 7 доларів, або 12
рублів; з вистилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з вистилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских свят о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинських ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсманна.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Рекламації неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надіславім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Вигляди дальшої парламентарної роботи.

(X) Цілковитий застій законодавчої роботи в чеськім соймі, сумне фінансове положенє в Чехах і в краєвім господарстві а також непевне положенє в державній раді домагають ся конечно управильненя і поправи. Як небудь між справою чеського сойму і державної ради нема так улюбленого в теперішних парламентарних відносинах інстим, однак обставини в Австрії вже так уложили ся, що лише рівночасна розвязка питаня в однім і другім напрямі може довести до якогось щасливого і успішного висліду.

Як небудь становище міністра-президента бар. Бінерга тепер сильне і має повне довіре Корони, то при всім тим він сам відчуває конечність довести до поправи відносин в Чехах і в чеськім краєвім соймі, а тимсамим також витворити в державній раді певніше положенє. Взагалі непевне сучасне положенє політичне і парламентарне вимагає неминучо направи а переконанє в тім напрямі доходить навіть до таких уже кругів, котрі бажали би теперішнього міністра-предсідника бачити на чолі обновленого кабінету. В тім напрямі висловили дуже рішучо свої погляди керманічі польского кола у бар. Бінерта після засіданя кола з дня 18. с. м. Як про се звіщає львівський дописник N. fr. Presse в статі Die Polen und die parlamentarische Lage, що треба конечно довести до злиженя і порозуміня між Чехами і Німцями в державній раді. Чеські послы також бажають рішучого звороту бар. Бінерта від дотепе-

рішнього курсу правительственного, а скоро чеська делегация буде мати вигляди, що єї домаганя будуть виконані, тоді і на ню прийдє черга заняти становище в справі я-зиково національного питаня в Чехах.

В державній раді одноголосною ухвалою устанавлено національно-політичну комісію, котрої задачею переробити ціле язикове питанє австрійске. Ся постаєова є неперечно понукою до розвязки національно-язикового питаня в Австрії, хоч уже внесенє д-ра Крамаржа о управильненє відносин національних меншостей не дасть ся розвязати само про себе відорване, лише в звязи з цілим обсягом національно-язикового спору. Коли отже чеські послы голосували за неустанною комісією, неперечно уявляли собі, що між справами, які там мають бути оброблені, знайдуть ся також ті справи, яких допоминають ся з німецкого боку. Є се передовсім правительственні предлоги про управильненє язикового питаня в краєвих властях в Чехах і про утворенє окружних урядів в тім краю, котрим відповідають внесені в краєвім соймі чеські предлоги закнів, які відносять ся до управильненя язикового питаня в автономічних краєвих властях і в окружних репрезентациях.

Підчас останних намагань до оживленя завмерлого чеського сойму чеські стороници виразно згодили ся на те, щоби сі останні правительственні предлоги разом з дотичними самостійними внесеннями послів були приділені до правильних обряд в комісії і в палаті. Булоб се тим дивніше, колиб чеські послы опирали ся в державній раді приділеню згаданих предлог до національно-політичної комісії також в такім случаю, колиб на правительственных лавах

послідувала бажана Славянською Єднотою зміна. Справа компетенції не може тут бути міродатною, бож і др. Крамарж заявив, що він прийняв би добрий язиковий закон, наколиб він був правосильно ухвалений в останнім сільскім закутку. Допустім, що Чехи можуть підняти поважні, річеві закиди проти зміст у правительственных предлог. Алеж те саме роблять Німці, котрі прямо відмовили участи в намірених бар. Бінертом необовязуючих переговорах, які наслідком того не відбули ся. Чи відносини в комісії є такі, що Німці певно могли би побідити? Зовсім ні! Они мають далеко меншу певність на осягненє більшости, як чеські послы, так що проба для тих останних не булаб так небезпечна, хочби навіть мало в такім компромісовім питаню дійти до порозуміня. Все буде зависиме від того, о скілько Німці і Чехи обоільно зближать ся і найдуть ся з собою. З того виходить, що переговори є конечні, бо без переговорів не може бути зближеня і порозуміня, а з самим відпорним становищем набуло чеське представництво стілько сумного досвїду, що повинно би наостанку залишити сю методу. Ніхто не може вимагати, щоби Чехи перейшли на чуже становище, або зрекли ся своїх домагань, але они повинні і позитивно сказати, чого хочуть, а не повинні лише повтратити, що сего, або того не хочуть.

Отже переговори і то на ясних оперті домаганях, а що до місця то се річ меншої ваги, тим більше, що вже були подібні приклади. А коли Чехи не хотять узнати правит. предлог, най висуплять з власними, а до того надавалаб ся устанавлена в державній раді національна комісія,

Ст. Б. Тарасович.

Гей за народ!

Вже давно тебе я знаю:
В оборону задля краю
В хаті військо ти скликаш...
Більшеж про свій шлунок
дбавш,
Д. Теплицький.

В однім повітовім місточку зібрало ся під пізну вечірну пору саме мужеске товариство в кімнатах «Рускої Бесіди». Були се переважно самі члени, спрощені виділом «Бесіди» на пращальну вечеру, яку приготовано на те, щоби гідно і достойно попрощати одного урядника, члена і основника «Рускої Бесіди». „Ze względu służbowych“ мав він перенести свої ляри і пенати ген на Захід в якусь забуту, мазурску діру.

До вечери було ще доволі часу. З кождою хвилиєю збільшало ся товариство, по кутах множили ся гуртки, в кімнатах ставало все голоснійше, гамірнійше, а час від часу здоровезний, мужеский сміх вибухав з такою силою, що заглушував венку розмову. Сміх сей дунав звичайно в однім гуртку. Забавляв там всіх якийсь новий, нікому або бодай мало кому з членів «Бесіди» знаний, гість. Представляв ся всім яко

невсионований совітник др. Карлович. Постава, цвікер, свобода в рухах і мові, а передовсім смачні дотепи д-ра Карловича зацікавляли кождого так, що скоро порозбивали ся всі гуртки а повстав один гурток, окружаючий д-ра Карловича. Др. Карлович одного женив, другого розводив, одним словом, бавив.

За той час виділові попроставляли крісла, понакривали столи, а коли все було готове, запросили сідати. Перше місце заяв пращаний член, праволуч др. Карлович по причині гостинности виділових, лівруч сивенький вислужений професор гімназійальний, а дальше директори і учителі місцевих шкіл, сьвященники, судовики, асистенти податкові, академики, одним словом вся українська і то що ліпша місцева інтелігенція.

Початок вечері дала «крепка націоналка». Потім прийшла на стіл шинка з «Народного Дому» і всяке смаженє і печене з кухні «Рускої Бесіди». Господар «Бесіди» дбав заєдно о те, щоби склянки були повні. Понесли ся тоасти. Кождий рад був щось сказати, докинути, всі свої почуваня явити і дати вираз жалю-болю по тій причині, що через переслідованє «сильних міра» тратить ся молоду силу з горячим, патриотичним руским сєрцем. Ще рік не минув — зазначувано з жалем і обуренєм — як осів між нами, що йно розпустив свої крила до лету, а вже сердешні опікуни підтяли ті крила, позавидували молодому урядникови тої любові і симпатії, якою огортали его свої, бо Русина — у-

рядника і свої не сьміють любити. Вєі бесідники сьвято прирікали і присягали, що як раз через те з тим більшою пошаною, любовию і симпатією супроваджати будуть в чужину рідного сына свого народу, заохочували его до гарту і витривалости, бажали здоровля і щастя і всі обіцали потішати его вістями від себе, зн. не забувати ніколи на него. Кождий тоаст кінчив ся відспіванєм «многая літа» і перехиленєм на знак щирого почитаня повної склянки пива.

Нараз цілий хід тоастів змінив ся. Попросив о голос др. Карлович. Сильно, повним, могучим голосом, як на вічу перед масами тисячок промовив: «Високоповажані Панове! Даруйте, що забираю голос. Та будьте певні, що маю до того більше право, як всі ви. Ви знаєте того пана заледви кілька місяців, а я? Та я знаю его від колиски, від тоді, коли він ще «кометою порохи замітав». — Прошу не сьміятись. Даруйте за слово. Таж я знаю цілий его рід козацький. Знаю ще его діда, знаю его тата, знаю его братів-соколів, тай сестри-орлиці. О! не дармо він «твердий» вдав ся! Така вже его порода. А зрештою — він і війсковий чоловік. Знає, що «бефель», що карність. А якже! Є «бефель» — марш на Мазури, так йде. Отже, що плакати нам, або ему. Ні, сто раз ні! Не плакати нам, а тішитись! Чим більше таких легінів, таких орлів-соколів вишлють на Мазури, тим для нас ліпше. Нехай росте і ширє наша ідея аж ген — поза Сян! Чиж Сян конєць нашої національної ідеї? Нехай і Мазур почує наше слово, нехай

Політичний огляд.

Заграниця.

З дипломатичної сторони стверджують, що розмова канцлера Бетмана-Гольвега з гр. Гічярдівім показала повну односторонність Італії з прочими членами тридержавя в балканських справах. В тім самім напрямі висказує ся також бюро Вольфа, що стоїть в близьких відносинах до канцлера, в своїм „communiqué“. А іменно відвідина канцлера є по словам сего „communiqué“ доказом щирого взаємного довіря між Німеччиною і Італією. В часі візду стверджено, що політика, спочиваюча на основах тридержавного союзу, яка стала певною запорукою мира, занадто глибоке коріння запустила в обох краях, щоби мала змінити ся із зміною осіб. Спільно з віденським кабінетом зміряє римський і берлінський кабінет до удержання на Сході status quo. Они відносять ся з симпатіями до конституційного розвою Туреччини як і до розвою балканських держав та попирають одностороннє стремління всіх держав до удержання мира.

День 25. марта 1909 є історичним днем. Тоді Росія нараз завернула зі своєї дороги і тоді розбила всі воєнні шопки, уряджувані в Сербії і Чорногорі від хвилі прилуки з поміччю Росії і Англії. Підчас коли англійські дипломатичні круги предсказували неминучість війни, а віденський кабінет протестував проти пропозицій Гре-а в справі кроків, які мали ся підприємити в Білгороді, заявив Ізвольський, що основою розпочатих переговорів має бути заява держав, що прилука Босни і Герцоговини має бути безусловно признана, а Сербії має ся дати до зрозуміння, що ніяка инша держава не може мати з сего приводу ніяких претенсій до відшкодованя. Мирне полагожене питання про прилуку було хвилево полагожене; тим більше, що сербська рада міністрів усунула найбільшого авантюриста, князя Юрія і позбавила его наслідництва престолоа. А між тим десятки тисяч нашого війська стояли готові до оборони держави на австро-сербській границі. З огляду на таку рішучу поставу Австро-Угорщини і вірне союзництво Німеччини приневолена була Росія уступити. Що зробила она, се лише під примусом і з великим невдоволенням, свідчить про се

і він пізнає, „що діялось в світі, чия правда, чия кривда, і чий ми діти“. Одно могуче славно і горячі оплески перебили мову д-ра Карловича. Др. Карлович спокійно кланяв ся, хитаючи головою на всі сторони, а коли настав спокій, кинув свій зір в сторону кута, де стояло погрудде Кобзаря, перевішене гарним, вишиваним після народних взірців, рушником. Туди, в ту сторону витягнувши свою руку, і показуючи на Тараса говорить дальше: „Панове, мої братя, чей же сей найбільший мученик з поміж нас? Звучав ся над ним уряд, переслідував, гнав не то на Мазури, але аж там поза Ураль і не на рядові ц. к. посади, але в тюрму або в салдати, а мимо сего сей наш мученик Тарас, чи не співав: а таки „наша дума, наша пісня не вмере, не загине“. А я питаю вас, мої дорогі земляки, де не вмере, де не загине наша пісня? Чи ту — на нашій Україні? Чей же ві! Славити Господа — свої не дадуть! Отже не на Україні, а на чужині — хочби і за Уралем, хочби і на Мазурах — не замовкне наше слово, бо і там будуть наші піонери. Отже йди, дорогий мій друже і земляче, в чужину сьміло і відважно! Голова до гори, груди вперед, а все з кличем: за нарід, за національну ідею! На щасливу дорогу по твоє здоровле — многая літа!“

В ту мить всі встали і відспівали з одушевленням „многая літа“. Не було то звичайне, привагідне собі „многая літа“, сказатиб, столове. Значенували его якась верва, поривочність, відвага. В нім крила ся якась потайна сила. Всі в тій хвилі почували себе якби одним організмом, одним звеном, яке ніяка сила, хочби як ворожа, не в силі розірвати.

(Конець буде).

найлучше зближене між Австрією і Росією, доведене до кінця доперва перед кількома днями і відновлене правильних дипломатичних відносин аж майже по цілорічній перерві.

Йосиф Гродський.

Про Русинів в Бачії, Славонії і Хорватії та про крижевацку гр.-кат. епархію.

(Конець).

Іменно в р. 1690 виринув гейби з води, сербський патріарх, Арсеній Черновіч з великим числом свого народу і своїх сьвящеників. На візване цїсаря Леопольда I. перейшов він на границу Австрії і поселив ся в Сирмії, в монастирі Опново, звідки вигнав силою греко-католицкого сирмійського єпископа Петра Любїбратіша *) та розіслав на всі сторони монахів, яких привіз з собою зі Сербії, щоби вони перетягали нарід на православїє та забирали силою уніятські монастирі і парохії. Та і сим не вдоволив ся ані патріарх, ані его наслідники, але ще й установили своїх єпископів для тим скоршої заглади унії. Бо хотїй юрисдикция свидницького єпископа розтягала ся на варажденський генералїат і сусїдні баналїї, мимо сего православний карловіцький митрополит на народнім конгресї в р. 1713, відбутім в сирмійськїм монастирі в Опново, постарав ся о номїнацію двох єпископів, одного в Северинї (Severini) близько Бельльоварїна, а другого в Костайницї (Kostajnica), а ранше вже перетягнув на свою сторону монахів Лєповїненських в сусїдствї Крижевець і монахів Комоговінських, а їх слїдом пішли також монахи Гьаргїренські на корльостицькїм пограничу.

За їх справою почав нарід бурити ся і ділити ся, так що одна часть повинувала ся свидницькому єпископови а друга православним єпископам ітрузам. Против сего протестували єпископи свидницький і загребський, але се на нічо не придало ся.

Тимчасом в р. 1735 монастир Марка, стару резиденцію свидницького єпископа, православні, заходами северинського єпископа, Симеона Филиповича, силою забрали, а в р. 1739 дня 12. червця спалили і то, здасть ся, нарочно, щоби властители не могли до него вернутї. Свидницький єпископ й ігумен, Сильвестер Івановіч, з трема монахами, що лишили ся при житю, скривав ся в семінарії в Загребї, вкінци перенїс ся до маєтку Прибїч і там заложив свою столицю, з якої рядив він і его наслідники останками греко-католицкого стада в характері апостольських вікарїїв аж по рік 1776. В наслідок великого давлення і з сторони православних і з боку католицких, загребських єпископів, унія так ослабла, що згодом забракло греко-католицких сьвящеників а в р. 1740 треба було для піддержання унії візвати сьвящеників з мункачівської епархії.

Та і ся місія не приносила для греко-католицкої церкви бажаних плодів, тому папа Вендикт XIV. рішив ся покласти тому конець та замінив свидницьку епархію на апостольський вікарїят і в сей спосіб покінчила ся ведею греко-католицкого єпископа. Першим апостольським вікарїєм іменувала цїсарева Марія Тереса Гавріїла Палковича. Его потвердив римський престол а висьвятив его мункачівський єпископ, Емануїл Олішевський. Его наслідником був Василь Порховіч і на его просьбу цїсарева Марія Тереса призвала вкінци свидницьке єпископство в р. 1778 канонїчним на рівні з другими та замінила свидницький єпископат на крижевацку епархію. В тім самім часї крижевацку єпископ, Василь Божїчкович, як і его безпосередний наслідник, Йосафат Басташіч мали резиденцію у своїх добрах Ткалец коло Крижевець. Цїсар Йосиф II додав тому єпископови деякі добра для его удержання, а цїсар Леопольд II призначив ему пофранцїшканьську церкву разом з монастирем в Крижівцях на резиденцію для єпископа. Крім сего побудовано ще в Загребї духовну семінарію, яка стоїть по нинїшний день.

Перший з ряду, крижевацку єпископ, Сильвестер Бубановіч переробив латинський костел

після сїднього обряду і перенїс єпископський престол до Крижевець в р. 1801. Цїсарева Марія Тереса велїла в р. 1853, щоби православні віддали тодішньому свидницькому єпископови, Гавріїлови Палковичеви неправно забраний монастир Марка, однак сей в два роки пізнійше перейшов з огляду на тодішні відносини за згодою єп. Палковича в руки оо. Піярів. В заміну за монастир Марка одержав єпископ фїскальні добра Пресяка. А що в тих добрах не було відповідного місця під будову монастиря, тому почав єпископ Божїчковіч в р. 1769 будувати монастир під візванем св. Тульхерїї в Крижівцях, однак будови не скінчив. Се опатство, що належало de jure до дїбр Пресяка, перейшло опісля в р. 1777, коли єп. Божїчковіч зрік ся гідности Аббата, на Йосафата Басташіча, а коли сей в р. 1787 став єпископом, на Атаназія Гвозданїча, який був на тім становиску до р. 1806. Після его смерти завідували опатством зразу єпископи а опісля корольовський політично-земельний директорїят в Будї аж по рік 1848. В сїм році добра Пресяка надано як дотацію для крилошан новоутворенїй, крижевацкїй епархії, фундованїй цїсарем Фердинандом I а яка складала ся і складає ся по нинїшний день з п'ятьох крилошан.

Отсе історія крижевацкої, греко-католицкої епархії, а з неї кождий може пересьвідчити ся, що як кожда попередна унія, чи фльорентийська, чи берестийська, так само і хорватська йшла тернистою дорогою та слїди слезами зрошувала.

А вже найбільше болюче при тім се, що свої терпіли від своїх, що сини одної церкви і одної віри не давали братям греко-католикам розвивати ся. І справді годї не сказати тут словами св. Письма, що „будуть йому вороги домашні его“. Так отже до кождої унії можна примїнити отсі слова: „І змії стояше перед женою, хотящею родити, да вгда родить, сність чадо єя“. (Апокаліпсїс 12. 4.).

Ти рабе лїнний — там жну і збираю
Де я не сїяв і не розсїяв!
А ти таланти сї, що дістав від мене,
Розкинув по сьвітї та промарнував...

Щоб сї слова Божї й мене не стрїнули,
Що бачив, що чув я, в сїй книжцї списав
За ласки, опіку, за всі Божї дари
З таланту одного сю дрібку віддав.

Най на мене нарід каменем не кине
І в книгу лїнних нехай не внесе...
Не до сну тяжкого ся сумна картина
А до сьвітла й бою най его везе.

Просимо відговити передплату.

Новинки.

— Календар. Ві в торок: руско-кат.: Саяни; римо-кат.: Кирила. — В середу: руско-кат.: Алексїя; римо-кат.: Квірина.

— Похорони о. Тита Ковальського ві були ся дня 26. с. м. в Спасови при величезнім здвизї народа. Простора, прегарна церква, обчислена на двї тисячі душ помїстила ледви половину народа, що прибув, щоби віддати послїдну прислугу своему щирому опікунові і батькови, тїй золотїй душї, що за кривду умїла платити добром і серцем і сему безсребренникови, який не дбав про майно, а оставив після себе найкрасше майно, бо щире поважанє і глибокий жаль у всіх, що мали нагоду стрїнутись з сїм сердечним чоловіком. На похорони прибуло 20 сьвящеників. Вів провід в похоронах о. мїтрат Левіцький з Сокаля. Прегарні похоронні промови виголосили о. сов. Криницький з Бобятїна і о. сов. Давидович з Тартакова. Над гробом промовив також місцевий дїдич, проф. унів. Рацїборський, який звелїчав в Покійнім свого щирого приятеля, незрівнаного сьвященика, рідкого, подиву гідного чоловіка. На похорони прибули: староста Сокаля, п. Калиневїч, маршалок повіту, Країнський, бурмістр Сокаля, Височанський, багато приятелїв і знакомих. Домовину несли на саме кладовище сьвященики, діти і парохїяни. Ексц. Чеховіч прислав кондоленційну телеграму Родинї, та виправдав стою неприяву тяжкою комунїкацією, яка не дозволила би Владицї явити ся в недїлю рано з поворотом в Перемишли.

— **Красивий Союз кредитовий** у Львові відбув заг. збори дня 25. с. м. під проводом голови надзир. ради, радника двора Григ. Кузьма, а при участі 35 членів. Річний звіт дирекції за XI. рік адміністраційний складав др. К. Левіцький і виказав постійний і правильний розвиток стоваришени. По звіті провірної комісії, яка три рази в році гровірила все діловодство в стоваришеню, збори уділили дирекції і надзир. радї абсолютну. Потім ухвалено розділити чистий білансовий зиск за р. 1909 в квоті 27.392.87 К в той спосіб, що на 5% дивіденду від членських уділів призначили суму 19.535.21 К, на резервовий фонд 2.000 К а на спеціальну резерву страхи при позичках 5.857.66 К. До надзираючої ради вибрані доновно радник двора п. Григорій Кузьма і п. Йосиф Гурик, соймовий посол і господар в Угринові. В склад контрольної комісії увійшли поновно: Юліян Січинський, старший рах. радник дирекції домен у Львові, Ілія Кокорудз, гімназійний професор і Микола Заячківський, інспектор „Народноі Торговлі“.

— **Примірне село.** Таким селом є в гусятинським повіті, Сокиринці. Є там читальня „Просвіти“, „Сокіл“, руска крамниця і ин. Молодіж згуртована в тих обох товариствах уладила в мин. році 4 амат. театральні представлення, вечерні в честь Т. Шевченка і подбала о прапор „Сокіла“. Під прапором всі члени товариства зложили акт відречення від горівки; а також переведено ухвалу в двох читальнях в Сокиринцях, щоби кождей в місяці зложив крейдар на Тов. о „Просвіту“ і Тов. о Педагогічне, а від кождей вкладки членської 10 сот. на приватну гімназію в Копичинцях.

— **Товариство для догляду могили Тараса Шевченка.** В Києві заснує ся товариство для догляду могили Тараса Шевченка біля Каніва. На чолі нового товариства стоїть д. В. Науменко. Статут товариства сими днями предложать губернійській власті до затвердження.

— **Пам'ятник Шевченка в Києві.** Київський комітет розіслав в часі від 24. червня 1909 до 1. марця 1910 р. 2.742 складкових листів. За той час звернено 168 листів, а на 269 листів зібрано 4.234 карб. — По умови конкурсу на пам'ятник Шевченка зголосили ся 73 особи (між ними з 16-ти закордонних міст: Лондон, Париж, Берлін, Філадельфія, Рим і ин., а 18 з Росії).

— **Д-ка М. Заньковецька** мала виступати в театрі Колесниченка в Києві. Але, як доносить „Рада“, славна артистка занедужала на катар горла і лічить ся у київських лікарів, які заборонили їй грати на сцені.

— **Роковини Шевченка в Росії.** В Гадячі (на Полтавщині) відбуде ся в половині цвітня вечер в честь пам'яті Т. Шевченка. В програму вийде між иншим одна дія з опери Аркаса „Катерина“.

Невеличка громада українська в Владивостоці опрела дня 4. с. м. Тарасові роковини музично вокальним концертом, в якого програму ввійшли також „Вечерниці“ з „Назаря Стодолі“. Сяла була заповнена публікою. — Дня 10. с. м. відбули ся загальні збори „Просвіти“ в Баку а при тій нагоді опрелено сьвято роковин смерті Шевченка. — В Нижнедніпровску (в Катеринославщині) відбув ся Тарасовий вечерок в честь Шевченка дня 10. с. м. В програму входили співи, деклямації і промови. — Театр Ванченка перебуваючий тепер в Коканді (за Каспійським морем) опрелів Тарасове сьвято дня 11. с. м. виставою „Назаря Стодолі“.

— **З тов-а „Сила“.** В неділю дня 27. марця о год. 8. рано відправив Ексц. Митрополит в церкві св. Юрія службу Божу на інтенцію розвою тов-а „Сила“.

— **З тов-а „Руска бурса ремісничка і промислова у Львові“.** Загальні збори членів сего товариства, які відбули ся дня 11. марця с. р. вибрали ва рік 1910 такий виділ: Василь Нагірний голова, о. Іларіон Паньківський містоголова, Іван Бачинський скарбник, Павло Кернякевич секретар, Василь Іресьяк господар, Михайло Стефанівський, др. Володимир Бачинський, Йосиф Делькевич, Петро Сенюта, о. Дамян Лопатинський члени виділу.

— **Проти еміграційної агітації** бюр подорожи в Галичині видало намісництво отсей окружних до всіх староств: Дійшло до відомости намісництва, що слідуючі бюра подорожи з осідком у Відні, а то: 1) австрійське центральне бюро подорожи Г. Шина (G. Schyna), 2) універсальне бюро подорожи д-ра Аврелія Ончула, 3) австро-англійське бюро подорожи Каргера і 4) бюро подорожи Русселя і Ска, розвивають агітаційну діяльність в Галичині, намовляючи за посередництвом покутних агентів людей до емігації і продають їм корабельні карти товариств недопущених в Австрії до виконувана того промислу. Позаяк згадаві бюра не мають уповажнення до розвивана своєї діяльності в Галичині, поручає ся розтягнути над евентуальною діяльністю тих бюр, зглядно їх покутних, винуватих агентів як найстрогішу контролю, в данім случаю потягнути до строгої одвічальности і донести о тім намісництву.

— **Хліборобска вистава в Празі.** Головне господарське товариство в Чехах устроєє в днях від 14. до 22. цвітня с. р. хліборобску виставу в Празі. Будуть виставлені хліборобські машини мотори і знаряди; худоба, дійні корови, коні, безроги, вівці, кози і випашений товар; господарска птиця, крілики. Дальше вистава всяких господарско-промислових галузей, як: молочарство, пчільництво, шовківництво, цукровництво і т. и. Страви і напитки: ремісничі і промислові та найновіші добрі хліборобські машини. Вистава буде величава. Годилю би ся, щоби наш „Сільський Господар“ зорганізував гуртову поїздуку на сю виставу. Могли би поїхати по два відпоручники селяни кождей філії „С. Г.“ хочби навіть на кошті філій.

— **Поворот зими.** Від тижня змінило ся гарне время на непогоду, весна на зиму. Двома останніми ночами падали в околиці Львова сніги так, що ранком земля вкривала ся білим сніжним полотенцем, яке до кількох годин під впливом сонця щезало. Але найгірший день не засоромив би ся перед зимою. З малими перервами маємо від рана сніг або густі крупі, які вправді не довго витримують на огрітій землі, але за те остуджують воздух, забираючи єму тепло. З наших карпатських гір коло Черногори доносять, що там упали великі сніги.

— **Дорожнеча будівляних парцель.** До недавна була найдорожша земля в місті Лондоні, де за квадратну стопу плачено 70 фунтів штерлінгів (се є близько 3.500 К). Так само дорога є земля в Новім Йорку в середині міста, де за одну стопу квадрат. платять по 3.500 К, значить, що за таку „площу“, яку займає поштова марка, платять около 20 К. За те на тім ґрунті стане каменця, висока на 32' поверхи.

— **Богацтво нідра землі нашого краю.** В нашім краю не викопують дорогих мінералів, зате в нідрі землі здож підкарпата находить ся багато жерел кипячки, з яких експлоататори тягнуть величезні зиски. Коли зважимо, що в р. 1909 виносила продукція кипячки 20,767.40 метричних сотнарів, то будемо мати образ обильних доходів. Найбільше кипячки достарчають терени Тустановиці коло Борислава, бо около 83.48% з усеї видобутої загальної скількості кипячки в Галичині. Постепенно менше від Тустановиців добуто кипячки: в Східниці 3,700.000 сотнарів, в Бориславі 2,311.940 сотнарів, в Слободі рунгурській 40.800 сотнарів, в Уричі 60.000 сотнарів, в Рошенці і околиці поверх 1,700.000 сотнарів, менше вже добуто в Тарнаві долішній і Маєго полю Потоці 113.700 і в копальнях в Горлицькім до 103.300 сотнарів. Сі числа є подані загально; не вчислено тут сеї кипячки, якої ужито до опалюваня копальняних машин. Сего богацтва кипячки не зуживає виключно наш край, позаяк в нім промисл є слабо розвинений і до опалюваня печей в горальнях, пивоварнях та ріжних фабриках уживають по більшій часті дерева або камінного вугля. Останніми літами доперва починають заводити мотори опалювані кипячкою та бензиною. Невелика скількість випродукованої кипячки зуживає ся в нашім краю проча львина часть висилає ся поза межі Галичини ба навіть поза межі нашої монархії. Перше місце під зглядом висилки кипячки займає Німеччина, друге Франція, третє Швайцарія, четверте європейска Туреччина, пяте Італія, шесте Бельгія, семе Болгарія, осьме Англія, девяте Голяндія. Вивезено загалом в р. 1909 кипячки на вартість 22,527.732 К. Крім самої кипячки вивезено 325.275 сотнарів бензини на вартість 5,367.205 К, а смазових оліїв 1,308.621 сотн. вартости 11,730.539 К. Крім сего вивезено парафіни на вартість около 20,135.772 К. Воску земного вивезено 23,105 сотн. і черезина 11.637 сотн. всего на вартість 5,095.775 К. Загальна вартість вивезених в 1909 році поза границі краю продуктів нафтових виносить 65,909.366 К. Такі то богатства видобуто з землі нашого краю особливо у східних частях підкарпата. Земля наша богата та не для нас. Чужі люди як Німці і Англіїці приїздять до нас і роблять величезні мастки а наші відвічні властители теренів нафтових стають по великій мірі убогими до крайности.

— **Благотворні наслідки музики.** Одній газдині в Огію в північній Америці впадо на думку... грати на фортеяні в тім часі, як її кури несли ся. На превелике диво кури незвичайно весело почали в такт музики кудкудакати а дальші наслідки були, що гарніше, точніше і частіше несли ся. Пані Кремер — так називає ся винахідниця сего незвичайного способу — розширила свій винахід по усіх сусідах. Дотепні сусіди приноврили сей музикальний винахід не лиш до курей але і до зьвірат, так пр. один фермер грав все підчас доеня коров на гітарі. „Музикальні“ корови, радуєчи ся концертом... дають більше молока. Принайменше може тепер придадуть ся на селі старі фортеяни і гітари. Радимо спробувати.

— **Іменованя і перенесеня.** Міністер судівництва переніс повітових судійв: Томи Лобазевича в Будзанові до Перемишля, Влад. Брильського в Підволочисках до Немирова, Сам. Небенцяля в Теробовлі до Станіслава, Йос. Самуельовича в Грималові до Теробовлі, др. Луку Рогальського в Городенці до Сянока, Каз. Богосевича в Печеніжині до Золочева, Тад. Зайончковського в Журавні до Львова, Фр. Кратохвиля в Яворові до Золочева, Йосифа Пара в Немирові до Яворова, Олекс. Козьола в Коломиї до Львова, Олексія Салая в Яблонові до Станіслава, Мих. Грабовського в Копичинцях до Золочева і Каз. Добрудького в Краківці до Коломиї, та іменовув повітовими судиями судійв: Теодора Яскуляка в Копичинцях для Потока золотого, Волод. Вириса в Мостисках для Печеніжина, Стан. Спендаковського в Золочеві для Будзанова, д-ра Вол. Вергановського у Львові для Львова, Володимира Гвоздовича в Белзі для Краківця, Івана Нікіша у Львові для Копичинець, В. Жарковера в Підволочисках для Підволочиськ, Евст. Весоловського в Богородчанах для Лопатина, Йон. Візенберга в Стрию для Городенки, Олександра Фріда в Бродах для Грималова, Евг. Гайслера в Уетриках для Самбора, Генр. Садловського в Товмачі для Яблонова, Вит. Гляватого в Коломиї для Коломиї і Богдана Монцібовича в Галичі для Журавна.

Намісник іменовув концепістів намісництва: Евг. Льореновича, д-ра Ст. Висоцького, Едв. Якубшого, Арш. Льорета, Юр. Мушинського, Стан. Королевича, Юл. Германа, Ант. Ковцовича і Евг. Стржижовського комісарями повітовими. — Гал. Дирекція почт і телеграфів перенесла поштових офіціалів: Петра Білоху із Станіслава до Львова, Ів. Ружицького із Сянока до Станіслава і Кар. Карпацького з Нов. Санча до Кракова.

Міністер скарбу заіменував рахункових ревідентів Івана Сас Лісковацького і Івана Новіцького радниками рахункового департаменту краєвої дирекції скарбу.

— **Звіт з діяльності Р. Тов-а педаг.** одержати можна в книгарні Тов-а Шевченка, в „Сокільським Базарі“ і на „Бесіді“; з огляду на те, що порто поштове від кожного звіту виносить 10 сот., звіт розсилаєт ся лишень членам на провінції, львівських членів просить ся відобрати звіт в висше названих Тов. ах.

— **Редакцію „Учителя“** з ч. 5 переняв Вп. др. Ол. Сушко. В справах редакційних належить звертати ся до п. д-ра Ол. Сушка професора акад. гімназії, ул. Льва Сапига. Ч. 3 і 4 „Учителя“ появить ся сими днями. Адміністрація „Учителя“ находить ся при ул. Мохнацького ч. 12.

Посмертні оповідки.

— **О. Теофан Куницький,** сов. Конс. і парох в Оріхівці, скалатського деканату, упокоїв ся дня 26. л. марта. Похорони відбудуть ся у вторник дня 29. марта. Покійний родив ся в році 1843, одержав сьвяченя в р. 1868. На парохії в Оріхівці оставав покійний 32 роки, де єго отець Матвій і дід Стефан були парохами. В Оріхівці і прилученій Чернилівці побудовав покійний дві величаві муровані церкви. Покійний лишив після себе чотирох синів: о. Володимира, пароха Пальчинець, о. Миколу, сотр. в Лежайівці, о. Леонтія, духовника гр. кат. семінарії у Львові, Корнила, богослова, та дві доньки, одну замужену за о. Дяковом в Жеребках, а другу за о. Кіжицом в Магдалівці. Покійний був вірцевим сьвященником і щирим народовцем. На похорони вибирає ся між иншими депутация зі Львова, зложена з о. відеректора Паньківського і о. радника Редкевича. В. є. и.!

Наука, штука і література.

— **Нова часопись.** У Львові почала виходити нова часопись п. з. „Емігрант“ часопись „Товариства св. Рафаїла“ для охорони руских емігрантів з Галичини і Буковини. Виходить поки що пять разів до року, що два місяці, і коштує 1 К річно. Адреса редакції і адміністрації: Львів, ул. Коперника ч. 36. Зміст 1. числа за марець 1910: Чого ми хочемо? — Пересторога для американських переселенців. — Чи їхати до Бразилії? — Листи з чужини. — Всячина. — Добрі ради і пригадки.

До 1. числа „Емігранта“ долучено 10-ту книжочку „Бібліотеки Основи“ п. з. „Торговля дівчатами“ осторога для емігранток від „Тов. св. Рафаїла“ у Львові.

Репліка на критику д-ра Щурата.

Написав Г. Костельник (богослов).

(Конець).

Безперечно відбивають ся в вірші „Сьвіте ясний“ — пальці чужої руки — зовсім ворожої релігії — принаймні християнській.

„Сьвіт ясний, вольний“ — себто: правду — „розп'ятієм добито“, „кадилами окурено, одурено“, приїде — вже надходить час, коли „будем в ову хату вимітати — кропилами“. Се звісні кличі кожного антихристиянського руху — подуву. Колиж зараз по сім вірші — дня 28. VI. 1860. написав Шевченко свій „Гимн черниці“ — де видко також гадки зовсім „поступові“, то, як не не маємо призвати тут впливу антирелігійного?

Коли би „Гимн черн.“ справді мав бути „сатирою над декаденцією монастирського життя“, як то др. Щурат видить, то як маємо зрозуміти вискази:

„Удар громе, над тим домом! — Над тим божим, де мремо ми, — Як бине Ти (Боже), миб любились — Кохали ся та дружились. — Одурив Ти нас у богах — Миж окрадені небоги — Самі Тебе одурили!“?

Тут виразно пробивають ся ідеї: монастирське життя є шкідливе і негідне, бо там даремно люди вмирають (нічого не роблять), одурені — що мовби тим служили Богу і т. д. Послідну стрічку:

„Ти нас постриг у черниці,
А ми собі молодіці:
Та танцюем, та співаем,
Сьпіваючи промовляем

Аллилуя“ —

сею стрічку не маємо брати за сатиру над декаденцією монастирського життя, але за сатиру над самою ідеєю монастиря: ідея жертвувати ся Богови є противна житевому інстинкту чоловіка, що єго завсе жене до часового щастя: сьпіваня, танцю і т. п.

Здасть ся, що др. Щурат висказав ся о „Гимні черн.“ зовсім побіжно — безпідставно.

Так само не є дуже основний єго закид, що я не доказав впливу німецьких „антихристів“ (в поемі „Марія“). Я той вплив показав аналізою „Марії“ і психи Шевченка в р. 59 і 60 — а доказати сього годі, бо не маємо істор. даних. Колиб ми знали, що Шевченко в сих роках читав і чув — тоді би все було ясно, а так мусимо той вплив припускати, коли хочемо зрозуміти Шевченка.

Що до „Марії“ я припустив вплив німецьких „антихристів“ — поіменно Гегля.

Гегель був тоді на часі — єго філософія зовсім виразно зазначує ся в „Марії“.

Ісус і Марія (після поеми „Марія“) є малими — незнатними (після Гегля булоб се тезою), через терпінє — повнженє (антитеза) стають ся великими (синтеза).

Ісус і Марія є представниками бсжества, що розвиває ся диалектичною метою. О другім сьвітї нема в „Марії“ мови.

Шевченко зовсім не мусів бути сьвідомий того впливу, міг навіть іронізувати Гегля (як то робив 45. р. в „Посланію“), та дефакто був під єго впливом. Др. Вайнгінгер в своїй розвідці „Фридрих Ніцше — єго філософія“ показав, що Ніцше в П. своїм періоді подібно був під впливом Шопенгавера, а проізував єго.

Після д-ра Щурата єбору натуралістичного елемента в „Марію“ вінс уже позичений концепт — жидівський.

Весь легко сказати — та трудно доказати. Бож і яким способом зважив ся поет-біблієць основні правди християнства представити натуралістично? Тим самим змінє він їх значінє — словом: пишуть їх. В „Марії“ Шевченко без сумніву був заражений натуралізмом. Чи може др. Щурат думає що жидівський концепт був в силі вирвати Шевченка з дотеперішної віри? Чи тут не входять філософичні погляди, а не концепт в рахубу?

Впрочім: не знаю, чому би в „Марії“ мав бути якраз „жидівський концепт“? Він досить тяжко приступний, а натуралістичні властиво не є нічим иншим, як перепровадженєм колишних жидівських і поганських (Celsus) проб. Сіх знов в 19. віці було досить. А що є жидівського елемента в „Марії“, думаю, міг се Шевченко — як знавець біблії — сам примішати.

„Безсумнівний звязок поглядів Сковороди з Шевченковими поглядами на релігю“, який я „переочив“, думаю, що не входить під вплив „антихристів“, тому я міг єго „переочити“. Я не розсліджував, хто всео впливав на Шевченка, хоч би то торкалось і релігії, — а тільки

хотів показати, що такий вплив є там, де Шевченко позитивно відхилив ся від релігії — а сам із себе був він релігійним.

Або може я мильо ся?
При противних влучних доказах охотно зміню свої погляди.

Телеграми

з дня 28. марця.

Прага. Краєвий виділ повідомив намісництво, що з огляду на сумний стан краєвих фінансів здержує виплату на чинші для жандармських станиць. Намісництво повідомило про се міністра кр. оборони.

Царгород. Сербський король Петро приїде тут у відвідини до султана дня 3. цвітня прямо з Петербурга через Кишинев.

Цетинія. Черногорський князь Данило виїхав ся незадовго в подорож по Європі.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 16. до 31. марця 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Ол. Барвіньський, Історичний огляд засновин Народного Дому у Львові (на основі жерел). — Ціна 80 сотиків.

Ол. Барвіньський, З останних десятиліть XIX віку. — Ціна 40 сот.

W sprawie uniwersytetu lwowskiego list Edw. Gnięwosza, szefa sekcijnego ministerstwa wyznań i ośw. do Alexandra Barwińskiego — Ціна 10 сот.

Гомерова Одиссея, переклад Ніщинського Байди). Ч. I і II. — Ціна 4 К 40 с.

Метаморфози Овідія, переклад Сердешного — Ціна 1 К.

Григорій С. Сковорода. — Ціна 30 с.

Кониський, Непримирена. — 40 с.

Куліш, Дон Жуан Байрона. — 40 с.

Антін Головатий, Уманця. — 30 с.

Шевченко, Наймишка, повість. — 60 с.

Княгиня 30 с.

Проф. Ратміров, повість „Мордовця“. — 40 с.

Оржешко, Великий, новеля. — 50 с.

Йов, переспів П. Ратая. — 1 К.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ або в книгарні Н. Товариства ім. Шевченка.

Для прикрашеня

комнат і Читалєх!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і
МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артвст. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 30 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радн. Ол. Барвіньський на памятник Т. Шевченкови в Києві.

Образи Шевченка, Хмельницького, Котляревського, Лисенка від 6—200 К. Фігурки з гіпсу а 80 с і 1:20 К. Краватки, гердани, сорочки, фартушки, шапки сокільські і козацькі, альбоми, перфуми, спивки, брошки і шпильки з гербом, тутки і паперці ріжного рода поручають. — Склади „Сокільського Базару“ у Львові, Стрию і Станіславові.

Др. Богдан Барвіньський:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 50 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. I. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-руського народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. — вел. 8° ст. 4. Львів. Ціна 5 сот.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

B. HERDER FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33:

— Der Sozialismus. Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— Egger Augustinus. Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K —48.

— Ehrle Franz, S. J., Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege. K 2'16.

— Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und die Arbeiterfrage. 4. Aufl. K 1'56.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik. 4. Aufl. K —72.

— Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss. 4. Auflage K —96.

— Das Privateigentum als soziale Institution. 2. Aufl. K 2'16.

— Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage. 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— Das Paradies der Sozialdemokratie, so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K —24.

5.500

нотаріяльно потверджених сьвідомств від лікарів і приватних людей доказують, що

КАЙЗЕРА

Цукорхи ка груди

з трема яличками.

Найскорше усувають

КАШЕЛЬ

хрипку, замуленє, катар, дихавицю і коклюш.

Пакет 20 і 40 сот. Доза 80 сот.

Дістати можна у всіх аптиках.

90(19—24)